

MADANIYATLARARO MULOQOTNI RIVOJLANTIRISHDA
INTERAKTIV

METODLARNING ROLI (FRANSUZ TILI MISOLIDA)

Muzaffarova Nodira Mardonovna

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy pedagogika universiteti

“Roman-german tillari” kafedrasi dotsent v.b.(PhD)

ORCID:0009-0001-8486-7095

Annotatsiya

Mazkur maqolada fransuz tilini o‘qitish jarayonida madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda interaktiv metodlarning roli tahlil qilinadi. Tadqiqotda madaniyatlararo muloqot kompetensiyasining nazariy asoslari, uning tarkibiy qismlari hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlar yoritilgan. Shuningdek, fransuz tili mashg‘ulotlarida qo‘llaniladigan interaktiv metodlar (rolli o‘yinlar, debatlar, guruhli ishlar, case-study va loyiha asosida o‘qitish)ning samaradorligi asoslab berilgan. Maqolada interaktiv metodlarning talabalarda kommunikativ, madaniy va ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi ahamiyati ko‘rsatib o‘tiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, interaktiv metodlar madaniyatlararo muloqotni shakllantirishda samarali didaktik vosita hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: fransuz tili, madaniyatlararo muloqot, interaktiv metodlar, kommunikativ kompetensiya, pedagogik texnologiyalar, madaniy kompetensiya.

Аннотация

В данной статье рассматривается роль интерактивных методов в развитии межкультурной коммуникации в процессе обучения французскому языку. Анализируются теоретические основы межкультурной коммуникативной компетенции, её структурные компоненты и современные педагогические подходы. Особое внимание уделяется интерактивным методам обучения, таким как ролевые игры, дискуссии, групповые работы, case-study и проектное обучение. Обосновывается эффективность данных методов в формировании у студентов коммуникативной, культурной и социальной компетенций. Результаты исследования показывают, что интерактивные методы являются эффективным дидактическим средством развития межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: французский язык, межкультурная коммуникация, интерактивные методы, коммуникативная компетенция, педагогические технологии, культурная компетенция.

Abstract

This article examines the role of interactive methods in developing intercultural communication in the process of teaching the French language. The theoretical foundations of intercultural communicative competence, its structural components, and modern pedagogical approaches are analyzed. Particular attention is given to interactive teaching methods such as role-playing, discussions, group work, case studies, and project-based learning. The effectiveness of these methods in developing students' communicative, cultural, and social competencies is substantiated. The results of the study demonstrate that interactive methods are an effective didactic tool for fostering intercultural communication.

Keywords: French language, intercultural communication, interactive methods, communicative competence, pedagogical technologies, cultural competence.

Kirish. Globallashuv sharoitida chet tillarni o‘qitish jarayoni bugungi kunda an’anaviy lingvistik bilimlarni o‘zlashtirish bilan cheklanib qolmay, balki talabalarda madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini shakllantirishni ham taqozo etadi. Chunki zamonaviy mutaxassis nafaqat til qoidalarini bilishi, balki turli madaniy muhit vakillari bilan to‘g‘ri, samarali va etik me‘yorlarga amal qilgan holda muloqot qila olishi zarur. Shu nuqtayi nazardan, chet tilini o‘qitish jarayonida kommunikativ yondashuvni kuchaytirish, autentik materiallardan foydalanish hamda real hayotiy vaziyatlarga yaqin o‘quv topshiriqlarini tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ayniqsa, fransuz tilini o‘qitishda talabalarni turli madaniyat vakillari bilan samarali muloqotga tayyorlash dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Fransuz tilida so‘zlashuvchi mamlakatlarning madaniyati, urf-odatları, nutq etiketi va muloqot uslublarini o‘rganish talabalarga nafaqat tilni chuqurroq egallash, balki madaniy farqlarni anglash va ularga moslashish imkonini beradi. Bu esa o‘z navbatida talabalarda tolerantlik, ochiqlik, empatiya kabi shaxsiy sifatlarni rivojlantiradi hamda ularning global muhitda samarali faoliyat yuritishiga zamin yaratadi.

Ushbu jarayonda interaktiv metodlar o‘quv jarayonining samaradorligini oshiruvchi asosiy didaktik vositalardan biri sifatida muhim o‘rin tutadi. Interaktiv metodlar talabalarni faol ishtirokchi sifatida ta’lim jarayoniga jalb etadi, ularning nutqiy faoliyatini faollashtiradi hamda kommunikativ vaziyatlarda mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Guruhli ish, rolli o‘yinlar, muammoli vaziyatlar (case study),

debatlar va loyihaviy topshiriqlar kabi interaktiv yondashuvlar orqali talabalar real kommunikativ muhitga yaqin sharoitda bilim va ko'nikmalarini amaliy jihatdan qo'llash imkoniga ega bo'ladilar.

Bundan tashqari, interaktiv metodlar talabalarda hamkorlikda ishlash, o'z fikrini aniq va asosli ifodalash, boshqalarning fikrini tinglash va hurmat qilish kabi kompetensiyalarni ham rivojlantiradi. O'qituvchi esa ushbu jarayonda yo'naltiruvchi va fasilitator sifatida ishtirok etib, o'quvchilarning mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi. Natijada, chet tilini o'qitish jarayoni nafaqat bilim berishga, balki shaxsning kommunikativ va madaniyatlararo kompetensiyasini kompleks rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali pedagogik tizimga aylanadi.

Metodologiya. Ushbu tadqiqotda nazariy va empirik yondashuvlarni uyg'unlashtirgan holda bir qator metodlardan foydalanildi. Xususan, nazariy tahlil metodi orqali interaktiv metodlarning mohiyati, ularning didaktik xususiyatlari hamda madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishdagi o'rni ilmiy adabiyotlar asosida o'rganildi. Pedagogik kuzatish metodi esa amaliy ta'lim jarayonida talabalarning kommunikativ faolligi, ishtiroki va o'zaro muloqotdagi xulq-atvorini tahlil qilish imkonini berdi. Shuningdek, umumlashtirish metodi orqali olingan natijalar tizimlashtirilib, interaktiv metodlarning samaradorligi yuzasidan xulosalar shakllantirildi.

Ilmiy adabiyotlar tahlili jarayonida interaktiv metodlarning madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishdagi ahamiyati chuqur o'rganildi. Ayniqsa, Michael Byram tomonidan ishlab chiqilgan madaniyatlararo kommunikativ kompetensiya modeli hamda Council of Europe tomonidan taklif etilgan yondashuvlar tadqiqotning nazariy asosini tashkil etdi. Ushbu konsepsiyalar til o'qitishda nafaqat lingvistik bilimlarni, balki madaniy bilimlar, munosabat va ko'nikmalarni ham rivojlantirish zarurligini asoslaydi.

Natijalar va muhokama. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar fransuz tilini o'qitish jarayonida bir qator muhim pedagogik natijalarga erishishga xizmat qiladi. Jumladan:

- talabalar nutq faoliyatini faollashtiradi va ularning og'zaki hamda yozma kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi;
- real kommunikativ vaziyatlarga yaqin muhit yaratib, tilni amaliy qo'llash imkoniyatini kengaytiradi;
- madaniy tafovutlarni anglash va ularni to'g'ri talqin qilish qobiliyatini shakllantiradi;
- empatiya, tolerantlik va ochiq muloqotga tayyorlik kabi shaxsiy sifatlarni rivojlantiradi.

Interaktiv metodlar orasida rolli o'yinlar alohida ahamiyatga ega bo'lib, ular orqali talabalar "restoran", "mehmonxona", "do'kon", "intervyu" yoki "kundalik suhbat" kabi real hayotiy vaziyatlarni modellashtiradilar. Bunday mashg'ulotlar davomida talabalar nafaqat til birliklaridan foydalanishni o'rganadilar, balki kommunikativ vaziyatga mos nutq strategiyalarini ham egallaydilar. Debatlar esa talabalarda tanqidiy fikrlash, o'z nuqtayi nazarini asoslab berish, dalillash va mantiqiy nutq qurish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shu o'rinda Jack C. Richards va Theodore S. Rodgers tomonidan ilgari surilgan fikrlar muhim ahamiyatga ega. Ularning ta'kidlashicha, kommunikativ yondashuv til o'qitishda interaktiv faoliyatlar bilan bevosita bog'liq bo'lib, tilni o'rganish jarayoni real kommunikatsiya orqali amalga oshirilishi lozim. Bundan tashqari, fransuz tilini o'qitishda CEFR standartlari muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. CEFR yondashuvi til o'rgatishda kommunikativ kompetensiyani, jumladan lingvistik, sotsiolingvistik va pragmatik komponentlarni kompleks rivojlantirishni talab etadi. Shu bois interaktiv metodlar CEFR talablariga mos ravishda

o'quvchilarning tilni amaliy qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Xulosa. O'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, interaktiv metodlar fransuz tilini o'qitish jarayonida madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishning samarali va zamonaviy vositalaridan biri hisoblanadi. Ushbu metodlar talabalarning kommunikativ faolligini oshiradi, ularni real hayotiy muloqot vaziyatlariga tayyorlaydi hamda madaniy kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Interaktiv yondashuvlar orqali talabalar nafaqat til tizimini o'zlashtiradilar, balki turli madaniyat vakillari bilan samarali va ongli muloqot qilish ko'nikmalarini ham egallaydilar. Bu esa ularning kasbiy va shaxsiy rivojlanishida muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli zamonaviy ta'lim tizimida, xususan chet tillarni o'qitishda interaktiv metodlardan keng va tizimli foydalanish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Myзаффарова H. M. Fransuz tili mashg'ulotlarida talabalarni madaniyatlararo muloqotga o'rgatishning kommunikativ texnologiyalari. Dissertatsiya. – Toshkent, 2025.
2. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. – Clevedon: Multilingual Matters, 1997.
3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). – 2001.
4. Richards J. C., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
5. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. – Oxford University Press, 2000.
6. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Pearson, 2007.
7. Ziyodullaeva M. Chet tillarni o'qitishda interaktiv metodlar. – Toshkent, 2018.